

Slovenski dom

Stev. 53

V Ljubljana, sreda 5. marca 1941

Leto VI.

Konec diplomatskih zvez med Anglijo in Bolgarijo

Sprejem angleškega poslanika pri predsedniku bolgarske vlade. Nemška pojasnila o zasedbi Bolgarije

Sofija, 5. marca. o. Reuter: Angleški poslanik Rendell je ob 10 izročil bolgarskemu ministrskemu predsedniku Filovu uradno poročilo, da je Anglija pretrgala diplomatske zveze z Bolgarijo.

Sofija, 5. marca. Reuter: V neuradnih sofijskih krogih pričakujejo, da bo angleški poslanik v Bolgariji danes uradno razglasil ustavev diplomatskih odnosov z Bolgarijo.

Angleški poslanik Rendell je bil za danes ob 10 napovedan pri predsedniku bolgarske vlade Filovu, kateremu je pri tej priliki najbrž uradno sporočil, da so diplomatski odnosi med Anglijo in Bolgarijo pretrgani, hkratu pa še enkrat opozoril, da bo Bolgarija morala nositi hude posledice, zakaj s

prihodom nemških čet se je njeno ozemlje spreminilo v bojišče.

Poročajo, da bo v kratkem odstopil dosedanj bolgarski zunanji minister dr. Popov.

Sofija, 5. marca. Stefani: Angleški poslanik v Sofiji Rendell bo danes dopoldne predsedniku bolgarske vlade Filovu sporočil ustavev diplomatskih zvez med Bolgarijo in Anglijo. Preden bo izročil to obvestilo, bo Rendell sprejel zastopnike angleškega in ameriškega tiska in jim podal izjavo o tem sklepu. Rendell je sročil poklical k sebi grškega poslanika v Sofiji in zastopnike Belgije, Nizozemske in Poljske, da bi s njimi določil način izvedbe tega dejanja.

Berlin, 5. marca. DNB: V berlinskih političnih krogih so včeraj spet navajali razloge, zakaj je nemška vojska vkorakala v Bolgarijo.

Prvi razlog je odločna volja, da se na tem prostoru za vse čase vpostavi mir in stabilen red. Drugi razlog je vojna proti Angliji, vojna v kateri bo Nemčija napadla Anglijo, kjerkoli bo nanjo naletela. Nemčija bo preprečila vsak angleški poskus, da razširi vojno na ves gospodarski prostor. Ti temeljni načeli določata prijateljstvo Nemčije ter obliko in čas posameznih njenih ukrepov.

Sklep o pošiljanju nemških čet v Bolgarijo je bil nujen zaradi dokumentov in poročil, ki jih je nemška vlada dobila o angleških načrtih in ukrepih v jugovzhodni Evropi. Nemške čete so bile poslone v Bolgarijo, da zavarujejo državo in preprečijo morebitne angleške ukrepe.

Vesti 5. marca

Sovjetska izjava glede Bolgarije pomeni, da Sovjeti zdaj, ko so jih Nemci docela zrinili z Balkana, ne bodo skočili Turčiji v hrbet, če bi stopila v vojno na strani Anglije, kakor so to gradili doslej. Turčija je Sovjetom zdaj kot prednja straža proti nemškemu pritisku na Kavkaz in Bližnji Vzhod zelo potrebna, trdijo v londonskih političnih krogih, kakor poroča United Press.

Grčija je pripravljena na vsak napad, naj pride od katere koli strani. Ne bo odnehala prej, dokler ne bo poslednji italijanski vojaš šel iz Albanije, piše atenski list »Akropolis«.

Angleški zunanji minister Eden in vrhovni poveljnik kopne vojske general Dill, sta včeraj imela dve in pol ure posvetov z grškim kraljem, predsednikom vlade ter političnimi in vojaškimi voditelji. Posveti so veljali morebitnemu nemškemu vdoru na grška tla, poroča Reuter.

Moskovski radio je sročil spet oddajal slovitno uradno izjavo, da se Sovjeti ne strinjajo z bolgarskimi odločitvami.

Nemčiji ni nič znanega o kakem posredovanju za mir med Grčijo in Italijo, so izjavljali včeraj v nemškem zunanjem ministrstvu, ter dostavili, da odnosi med Grčijo in Nemčijo tudi niso najboljši, ker se je Grčija postavila v službo angleških načrtov.

Grška vlada najodločneje zanika trditve Mussolinijevega zaupnika Gayde, da je pristop Bolgarije v trojno zvezo odgovor na izkrcavanje angleških čet, do katerega da je prišlo te dni v Solunu. Vse vesti o kakem izkrcavanju angleške vojske na grških tleh so po uradni izjavi neresnične.

Nemške oblasti na Češkem uradno zavračajo vse govorce, da so zadnje čase tam prišli 540 profesorjev in učiteljev ter zaprli v Pragi 29 gimnazij. Pouk v čeških šolah ni bil prav nič omejen, pravi DNB.

Nemška zasedba Bolgarije lahko tudi pomeni, da Nemčija ne bo poskusila neposrednega napada in vdora na angleško otočje zaradi prevelikih žrtev, ki bi jih imela pri tem, in da hoče Anglijo pritisniti po ovinkih čez Balkan in Srednjo Azijo.

Anglija je pri posvetih v Ankari pregovarjala Turčijo, da bi skupno zasedli francosko Sirijo ter tako ustvarili zvezo med turško in med angleško vojsko v Palestini zaradi nemških priprav proti Bližnjemu Vzhodu. Do te zasedbe bi ugnilo kmalu priti, napovedujejo švicarski listi.

Predsednik angleške vlade Churchill je včeraj imel pol ure dolg posvet z japonskim poslanikom v Londonu Sigemicom. Poslanik mu je izročil novo sporočilo japonskega zunanjega ministra na odgovor, ki ga je Anglija 24. februarja poslala japonski vladi glede njene ponudbe za posredovanje v sedanji vojni. Trdijo, da je posvet v marsičem razjasnil razmerje med Anglijo in Japonsko, kakor poroča United Press.

Ob napadu nemške križarke na skupino angleških parnikov pri Azorskih otokih je bilo potopljenih sedem ladij od 19, ne pa vseh 19, kakor so razglasili Nemci, pravi uradno sporočilo angleškega mornariškega ministrstva.

Voditelj Nemčije je posebej zdravje, moč ter zaupanje v končno zmago, pravi izjava, ki jo je tokratnemu listu »Jomhuri Simbune« dal japonski poslanik v Berlinu, general Ošima. V izjavi navdušeno govori o vtisih, ki jih je nanj naredila razumnost voditelja Nemčije, pravi DNB.

Pobuda na vseh bojiščih sedanje vojne je brezpogojno v rokah Nemčije in Italije. Smešno bi bilo misliti, da bo angleška ofenziva v Afriki prinesla ločitev Italije od Nemčije. Cilji te ofenzive niso v nobenem pogledu bili doseženi, piše »Völkischer Beobachter«, kakor poroča agencija Stefani.

Ohranitev miru in državne neodvisnosti - glavni cilj naše zunanje politike

Važna izjava zunanjega ministra spričo sedanjih dogodkov na Balkanu

Belgrad, 5. marca. o. Naš zunanji minister dr. Aleksander Cincar-Marković je dal vodilnemu francoskemu dnevniku v Švici »Journal de Geneve« izjavo o jugoslovanski zunanji politiki, kjer pravi med drugim:

Glavni in edini cilj naše zunanje delavnosti je, da ohranimo mir in okrepimo varnost naše države, s tem, da tudi v bodoče vzdržujemo najboljše odnose z vsemi državami, ki goje miroljubna čustva do nas. Naša prizadevanja so zlasti usmerjena k ureditvi dobrih odnosov s sosedi. Madžarske voditelje navdajajo ista miroljubna in stvarjalna čustva. Naše politično načelo je: Razumevanje in sodelovanje. Razumevanje težav, ki jih imajo države v vojni, razumevanje njihovih potreb in njihove občutljivosti ter prizadevanje, da jim pojasnimo kočljiv položaj države, katere glavni cilj je odstraniti vojno z meja. Sodelovanje z vsemi državami, zlasti s sosedi, da se evropski jugovzhod obvaruje vojne. Poglobitev gospodarskega sodelovanja, prizadetega po vojnem stanju v Evropi, in spet sodelovanje, ki bi pripravilo pot evropski pomiritvi, ki je edina rešitev za našo ranjeno celino in njene tisočletne omike. Edino tako bo namreč Evropa mogla postati

viti temelje novemu redu, ki bo mogel odstraniti zastarele predsodke in umetne ovire, zaradi katerih danes vsi v Evropi trpimo. Naša skrb za mir in varnost ne prihaja iz kakšne bojazljivosti, pač pa iz globokega prepričanja, da se naša država mora v svojem imenu in v imenu Evrope boriti do konca, da odstrani vse vzroke nesoglasij na balkansko-podonavskem področju. Ne bomo zamudili niti ene priložnosti, da se ne bi zavzeli za miroljubno reševanje. Jugoslovanska politika miru je v popolnem soglasju z življenjskimi koristmi in z globokimi čustvi našega ljudstva. Mi od nikogar ničesar ne zahtevamo, pač pa želimo le, zagotoviti našo narodno neodvisnost. Vse naše politične in celo gospodarske pogodbe preveva volja, da se doseže boljši in bolj organizirani mir na balkansko-podonavskem prostoru. Po zaslugi tega prizadevanja smo se izognili hudih nevarnosti. Tudi v bodoče ne bomo opustili svojih miroljubnih prizadevanj, da se kopičijo oblaki. Dolžnost do našega ljudstva, nas sili, da podvojimo prizadevanja za ohranitev miru okoli naših meja. Imamo pred očmi to najvišjo nalogo in dolžnost do svoje države ter smo prepričani, da tako izpolnjujemo sveto obveznost do Evrope.

Nemški odgovor na sovjetsko obsodbo dogodkov v Bolgariji

Nemčija se za sovjetske načrte na Balkanu ne briga

Berlin, 5. marca. o. Z ozirom na uradno poročilo agencije Tass, s katerim Sovjetska Rusija obsoja pristop Bolgarije v trojno zvezo ter njeno zasedbo po nemški vojski in pravi, da zasedba pomeni razširjenje vojne na Bolgarijo, so v nemškem zunanjem ministrstvu včeraj dali izjavo, da jih stališče Sovjetov do tega vprašanja ne briga. Izjava pravi:

Razlogi za prihod nemške vojske v Bolgarijo so znani. Nemčija in bolgarska vlada sta povedali vsemu svetu, zakaj je Bolgarija pristopila k trojnemu paktu. Nemški ukrepi in nemška politika na jugovzhodu Evrope se ravna izključno po naslednjih točkah:

1. Nemčija hoče ustvariti in zagotoviti trajen mir in stalen red za vse čase na jugovzhodu Evrope.

2. Vsi ukrepi Nemčije so storjeni v zvezi z vojno proti Angliji, katere bo, kakor je izjavil Hitler, napadena, kjerkoli se bo prikazala. Prepreden bo vsak tak njen poskus.

To sta dve osnovni nemški politiki na jugovzhodu Evrope. Na ti dve točki opira nemška vlada svoja prijateljstva in jih organizira. Če pa druge vlade nimajo v svoji politiki teh

dveh ciljev, prihajajo seveda do drugega mišljenja, oziroma do drugih načrtov o rešitvi jugovzhodnih vprašanj. Ta vprašanja se morajo namreč razumeti samo z gledišča, da nemška politika ne trpi nobenega omejevanja v svojem boju z Anglijo. Če ima sovjetska vlada o odločitvi Bolgarije drugo mišljenje, jemlje Bolgarija to na znanje. Če vlada Sovjetske zveze odkrito in brez omejitve pove svoje stališče, je to stvar njene politike. Nemška politika se briga samo za ukrepe, ki so njej potrebni ter za posledice, ki izhajajo iz njih.

Z afriških bojišč:

Prodiranje v Somaliji se nadaljuje

Nekje v Italiji, 5. marca. o. Stefani poroča: 270. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Severna Afrika: Nekj nemški oddelek je prišel v stik s sovražnikovimi oklopnimi enotami, jih pognal v beg ter ujel več ujetnikov in zaplenil material. Sovražnik je ponovno napadel

Napad angleškega brodovja na severno norveško obalo

Berlin, 5. marca. DNB: Včeraj dopoldne so se lahke angleške pomorske edince približale norveški obali in izvedle napad na neki kraj v severni Norveški. Po krajšem bombardiranju, med katerim je bilo potopljenih nekaj ribiških ladij, so se angleški vojniki izkrcali in zajeli nekaj nemških in norveških ribičev. Po krajšem bivanju so sovražne ladje z največjo hitrostjo zapustile norveške vode, da bi se umaknile nemškemu protiukrepu. V tem primeru gre, kakor je DNB izvedel, za angleško propagandistično dejanje, ki mu ni treba pripisovati nobenega pomena.

Hitlerjeva sporočila Turčiji

Ankara, 4. marca. Anatolska agencija: Predsednik republike İneni je sprejel danes dopoldne nemškega veleposlanika v Papenu, ki je predsedniku republike izročil osebno poslanico voditelja Nemčije Hitlerja. Predsednik republike je zaprosil nemškega veleposlanika, naj svojemu državnemu poglavarju izroči svojo zahvalo za to pozornost in vljudnost. Pri avdienci je bil navzoč tudi zunanji minister Sardadzoglu.

Carigrad, 5. marca. AA. Reuter: Posebni odposlanec voditelja Nemčije je dr. Pfisterer, višji uradnik zunanjega ministrstva. Prinesel je osebno pismo voditelja Nemčije predsedniku turške republike ter tudi važno listino nemškemu poslaniku v Papenu.

O vsebini Hitlerjevega sporočila ni bilo doslej mogoče nič zvedeti.

Krajevni in letalski spopadi v Albaniji

Nekje v Italiji, 5. marca. Stefani: 270. italijansko uradno vojno poročilo pravi:

Grško bojišče: Bombniški oddelki so izvedli močan napad na oporišča in obrambne naprave. Med letalskimi spopadi so bila zbita tri sovražna letala. Dve naši letali se nista vrnili.

Atene, 5. marca. At. agencija: Uradno poročilo št. 129 glavnega stana grške vojske pravi:

Čez dan krajevni boj na oserednem odseku. Uničen je bil sovražni tank, dva pa sta bila hudo poškodovana. Zajetih je bilo 60 sovražnih vojakov in 5 častnikov. Zaplenjena je bila večja količina vojnega gradiva, zlasti mnogo avtomatskega orožja, trije topovi proti tankom in trije protiletalski topovi.

Nemški zažigalni polet nad Cardiff in London

Podrobnosti o zadnjem angleškem napadu na Köln

Berlin, 5. marca. DNB: V noči od torika na sredo so nemška letala izvedla napad na Cardiff in London. Prva letala, ki so se vrnila, poročajo, da je v Cardiffu izbruhnilo 10 požarov in da so v Londonu vzdolž Temze tudi opazili velike požare.

Prednočnim je sovražnik na več krajih zahodne Nemčije metal eksplozivne ter mnogo zažigalnih bomb. Povročena ni bila nobena škoda na vojaških stavbah, pač pa je bilo zadetih več poslopij, ranjenih in ubitih je bilo več civilistov.

London, 5. marca. o. Reuter: Sročni nemški napad na Anglijo je bil manjšega obsega. Bombardirano je bilo neko mesto v južnem Walesu, kjer je bilo povzročenih več požarov, katere pa so do jutranjih ur pogasili. Tudi v južni Angliji, v grofiji Kent, so sovražna letala zmetala nekaj bomb na neko mesto. V vseh teh krajih škoda ni velika in tudi smrtnih žrtev ni mnogo.

Prednočnim je zelo močan oddelek britanskih bombnikov spet napadel industrijsko središče Köln. Napadeni cilji so bili hudo bombardirani in opaziti je bilo, da je izbruhnilo mnogo požarov, zlasti na vzhodnem bregu Rena. Manjši napadi so bili izvedeni tudi na druge objekte v Poruhrju, zlasti pa na dake in nabrežja. V Boulogne in Ostendu se je opa-

žilo, da so bombe eksplozivale zraven pristanišč. Izveden je bil tudi napad na dake v Brestu ter na več letališč v zasedenem ozemlju. Z vseh teh operacij se eno letalo ni vrnilo. Letala borbenega letalstva so izvedla nočne napade na letališča v severni Franciji in so uničila več sovražnih letal ali pa jih poškodovale. Ena angleško lovsko letalo se ni vrnilo domov.

Prvo uradno poročilo o francoskih izgubah v sedanji vojni

100.000 mrtvih, 1.200.000 ranjenih, 1.500.000 ujetih. 65% častniškega zbora izgubljenega

Vichy, 5. marca. Havas: Uradno je bilo ugotovljeno, da se ne potrjuje, da je Francija v 45 dneh bojev v zadnji vojni imela te izgube:

Padlo je 100.000 vojakov, od teh so našli samo 70.000 trupel. Ranjenih je bilo 1.200.000 vojakov, 1.500.000 pa je bilo ujetih. Podčrtati je treba, da so to samo izgube na bojišču in da pri tem niso

vračunane žrtve med civilnim prebivalstvom. Prav tako so do sedaj ugotovili 80.000 francoskih grobov samo na francoskem ozemlju, znano pa je, da je Francija imela svoje čete tudi na tujem ozemlju, in sicer v Belgiji, Nizozemski in na Norveškem. O podrobnih izgubah častnikov ugotavljajo, da je 9 generalov padlo na bojišču, od 234 aktivnih ge-

neralov pa jih je sedaj v ujetništvu 130. Častnikov je padlo ali izginilo, ali pa bilo ranjenih ali ujetih 40.000. Domnevajo, da je na bojišču padlo 14.590 francoskih častnikov, nekaj pa jih je bilo ujetih, kar pomeni 65% izgube vsega francoskega častniškega zbora.

Ljubljana dobiva zdravo moko in je dober kruh

Le pri pekih se je sem pa tja dogodilo, da je bila pokvarjena moka primestna zdravi

Ljubljana, 5. marca. Vprašanje moke postaja od dne do dne bolj pereče, vendar se pa dosedaj lahko pohvalimo, da je Ljubljana imela zdravo in nepokvarjeno moko. Lansko leto je laboratorij v mestnem tržnem uradu samo enkrat ugotovil plesnivo moko. Meseca januarja in februarja je pa mestni tržni urad preiskal vso moko v Ljubljani in našel le na treh krajih žaltavo koruzno moko, ker se koruzna moka zelo naglo pokvari. Po uredbi racionaliziranja živil in enotne moke so se pa gospodinjice in peki splošno pričeli pritoževati na slabo moko, ker od kraja mlini niso mleli presejane pšenice, saj tega ni zahtevala uredba o mletju. Po prizadevanju ljubljanskega preskrbovalnega urada je pa ljubljanska boba moka tipizirala in imamo sedaj bolj čisto moko ter boljši kruh. Sicer pa moka prihaja z vseh strani države v Ljubljano in je večkrat zelo različna ter bolj ali slabša po kakovosti. To se je dogajalo tudi v normalnih časih, ko je bilo blaga dovolj, in je razumljivo, da se sedaj dogaja še večkrat. Kljub temu pa še ni bilo pritožb, da bi bila moka pokvarjena, medtem pa moramo opozoriti, da mestni preskrbovalni urad moko sploh niti ne vidi, temveč jo po večini razdeli med gostiste že kar iz mlinov ali pa s kolodvora ter jo zato samo ob sebi razumljivo, da mestni preskrbovalni urad ne more biti odgovoren za kakovost moke. Prav tako opozarjamo, da se mestni občini ljubljanske moka ni mogla pokvariti, čeprav so se raznašale grozanske laži o polnih skladiščih pokvarjene moke, ki

jo je mestna občina imela pripravljeno za rezervno prehrano prebivalstva. Mestna občina ljubljanska ni nikdar kupovala moke, temveč samo pšenico, ki jo je dala v skladišča in kadar jo je potrebovala, jo je dajala v mline samo toliko, kolikor so jo razni socialni zavodi potrebovali. Moka je torej naravnost iz mlinov takoj šla v konzum in se ni mogla pokvariti v mestnih skladiščih. Kar se pa tiče moke, ki jo mestni preskrbovalni urad sedaj dobiva za prehrano prebivalstva na karte, se torej še ni pojavila nobena pritožba. Kadar pa bo prišla kakšna reklamacija, bo gotovo upoštevana in opozorjen dobavitelj. Pri vsem tem pa peki tudi niso popolnoma nedolžni, vsaj kar se kruha tiče, ker je laboratorij v mestnem tržnem uradu ugotovil precej slabega kruha. Preiskal je namreč 34 vzorcev kruha in našel 29 primerov ter 5 neprimerov vzorcev, ker je bila primestna plesniva moka. Podatki pa moramo, da je mestni tržni urad preiskal prav vse ljubljanske pekarije ter samo tam vzel vzorce, kjer je bil kruh sumljiv, da ni primeren. Zato je bilo treba preiskati samo 34 vzorcev in je bila sedmina neprimeren. Vsa neprimerna moka in ves neprimeren kruh je bil zaplenjen, krivci pa ovdani. Enako so bile po trgovinah in vseh ljubljanskih tovarnah preiskane tudi testenine ter so bili prav vsi vzorci primerni. Ker je v Ljubljani več tovarn testenin, ki zalagajo vso Slovenijo, je tako kontrola mestnega kemičnega laboratorija prav pomembna zavod tudi za kakovost živil po vsej Sloveniji.

Ljubljana od včera do danes

Ljubljana, 5. marca.

Kar lepo pomalem je začelo rosiť včera. Okrog poldne je sicer ponehalo, popoldne pa je spet začelo in šlo do večera, ko je pojenjalo. Noč je bila mirna, davi pa smo se zbudili v vlažno megleno jutro.

Pomladi gremo naproti

V mesecu marcu smo in že se poznajo prvi znaki, da bo kmalu pomlad. Zadnja nedelja je bila že skoraj kar pomladanska, gorko je bilo in prijetno. Zdar pa se je napravilo pusto, megleno in deževno vreme, kakor smo ga ob tem času vsako leto vajeni. Dnevi so mlačni, mraza ni več. Ceste blatne, v grčih spodreva na mastni, mokri ilovici. Sneg je skopnel, le tu pa tam se še drži kakšna umazana zaplata, ki je obojena na prav kratko življenje. Prvo cvetje že poganja. Ko se bo sprevredilo po dolgih puščobnih dneh, se bo napelo popje na vejah in začele bresteti. In še malo, pa se bo drevje polnilo s svetlozelenimi mladimi listjem.

Ne nasledajte črnogledom

V teh viharjih časih dogodki okrog nas seveda krožijo svoje odmeve tudi pri nas in med nami. Vsaka nova reč, ki se egodi, služi nekim ljudem za izvedbo njihovih dobro preračunanih namenov. Sto in sto vesti prinese od tod in tam in jih širijo med lahkovernimi ljudmi. Seveda, ne da bi ljudi hrabril ali jih vsaj pustil v njihovem modrem miru in treznem delu, ampak da bi jim kalili pametno presojo, jih motili, razburjali in slabili v odpornosti. Taki ljudje so dvojne vrste: nekateri že od prirode vse gledajo s preplašenimi očmi in bolj črno kot je res, drugi pa pri svojem zlobnem delu gredo za čisto prozornimi cilji. Njihove besede naj bi med narodom oslabile zaupanje in mu vzele samozavest. Kjer vam tedaj kdo hoče streči e kakšnimi obupanimi »novicami«, ga zavrnite in če mu že ne morete ene prisoliti, si zamažite ušesa, če niste toliko močni in razsodni, da bi lahko zavrnili od sebe vsako črno misel ali dvom, ki bi vam jo tak sevalec zlega le nemara utegnil vtihotapiti. Dobro se ve, kaj je takim zlobnežem pri ercu. Časi so resni, vti vemo, da gre danes za velike reči in da je naša ljubezen do ponesene jugoslovanskega doma, ki v njem prebivamo, in do mladega kralja močnejša kot je bila kdaj koli. In še to vemo, da narod, ki ima za seboj tako slavno zgodovino, kot jo ima naš, nikdar ne bo napravil ničesar in se odločil za nič, kar bi bilo v nasprotju e pojmom časti, saj dobro ve, da bi se e slavo ovenčani predniki obrnili v grobu in prokleli mlajši rod, ker bi jim bilo žal, da eo mu s svojimi življenji in e svojo krvjo darovali življenje v svobodi in časti. Ničesar zato ne bomo napravili, kar bi ne bilo v skladu s častjo. Pahnite preč od sebe vse »prisrpetalce« in podobno zlobno ali pa zbegano in črnogledno svojati!

Dobra kupčija na trgu

Ves perutninski otok je bil polno zaseden. Razstavljeno blago sicer ni opravičevalo tega naziva, vendar se je ta naziv že udomačil in ga imenujemo tako, kljub temu, da je bilo danes tam naprodaj največ zelenjave. Topli dnevi so

ugodni za nabiranje regrata in motovilca. Umni zelenjadarji pa imajo lep pridelek na toplih grehah, tako je sedaj zelenjava na pretek. Motovilce se je zaradi velike ponudbe pocenil in velja merica 1.50 din, dočim je še pred tednom veljala merica motovilca 2 din. Pa tudi radiča je bilo na trgu precej v vseh barvnih odtenkih od temno-rdečega do zelenega.

Branjkeve pa so imele na svojih prodajnih klopčah naprodaj največ pomaranč in limon. Pomaranče so od 1—2.50 din. Limone pa po 5 za 2 din. Gospodinja pa lahko kupi večje limone tudi po dinarju. Dalmatinske solate je na pretek in velja kilogram 12 din. Ista količina uvožene špinate velja 14 din. Kilogram čebuljka je po 8 din, čebula je pa mnogo cenejša in velja 2.50 do 3 din kg. Sop peteršilja je po dinarju. Za isto ceno dobi gospodinja tudi druge pridelke za juho.

Mlečni izdelki imajo že dalj časa stalno ceno in velja surovo maslo od 40—46 din kg. Čajno maslo je dražje in velja 48—52 din kg. Kuhano maslo ima enako ceno. Bohinjski sir je cenejši in velja 38—40 din kg. Po isti ceni prodajajo prodajalci tudi prvovrstni sir trapist. Drugovrstni sir trapist je okoli 4 din cenejši.

Perutnine je bilo danes bolj malo naprodaj, pač pa je bilo dobra kupčija z jajci, ki jih je bilo 9 za kovača.

Ponarejen malinovec v prodaji

Barvan malinovec je bil po ugotovitvah mestnega tržnega urada lani prav zelo razširjen po našem mestu. Pravilnik za nadzorstvo živil natančno predpisuje, da se smejo pripravljati pijače, ki imajo ime kakšnega sadja, samo iz soka dotičnega sadja, torej samo iz sadnega sirupa in umetne kisline. Med letom je ministristvo za socialno politiko in ljudsko zdravje dovolilo, da izdelovalci smejo sadnemu sirupu tega ali onega sadja primestati do 10% drugega sadnega soka. Zato ni prepovedano, če ta ali oni izdelovalci malinovemu soku primesta do 10% soka robidnic ali borovnic, da dobi malinovec bolj živo in naravno barvo malinovega soka. V tovarnah sicer primestajo minimalno količino umetne barve, vendar je pa s tem kupec zapeljan, ker za svoj denar dobi kozarec barvane tekočine, ki po kakovosti nikakor ni enaka naravnii pijači. Prodajalec bi moral dati gostu mnogo večjo količino soka v kozarec, da bi dosegel tako lepo barvo, kakršno ima voda že z majhno količino umetno pobarvanega malinovca. Zato je mestni tržni urad moral napraviti red s prav strogi preiskavami pri izdelovalcih in prodajalcih. Število neprimernih vzorcev je nenavadno veliko, v glavnem je bila pa povsod ugotovljena primestana umetna barva. V enem primeru je bilo celo ugotovljeno, da je bil ves »malinov sok« napravljen iz kemikalij. Vse ugotovljene primere je moral seveda obravnavati še kazenski referent. Iztostal pa ni uspeh strogih pregledov, ker je bilo pri poznejših pregledih ugotovljenega mnogo več pristnega malinovega soka. Tako strogo bo mestni tržni urad zasledoval ponarejevalce malinovca še dalje, da se bo sedanjii uspeh še povečal ter bomo tako v Ljubljani kmalu povsod imeli samo pristni malinovec. Zaradi podražitve

Senzacionalna razprava v Mariboru

Maribor, 5. marca.

Danes dopoldne je bila pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča senzacionalna razprava. Na zatočni klopi se je nahajal upravnik mariborske podružnice »Jutra«, Slavko Reja. Pred sodnike je prišel po štirimesečnem preiskovalnem zaporu, katerega je prebil deloma v Ljubljani, deloma pa v mariborski jetnišnici. Njegova aretacija, ki so jo izvršili organi ljubljanske policije v uradnih prostorih mariborske podružnice »Jutra« dne 31. oktobra lanskega leta, je povzročila v Mariboru, kjer je Slavko Reja znan v vseh krogih, ogromno pozornost. Državni tožilec je obtožil S. Rejo zločinstva po zadnjem odstavku § 42 voj. kaz. zak. z drugo obtožnico pa zaradi prestopka zoper čast po paragrafu 302/1—2 k. z. zaradi žalitve uradnega organa, mestnega tržnega nadzornika inž. Večeričiča pri izvrševanju njegove uradne dolžnosti. Razprava je bila tajna. Kot priče so bili med drugimi zaslišani urednik »Večernika« Radivoj Rehar, čigar zaslišanje je bilo tako dramatično, da so se slisali vzklizi celo na hodnik, dalje tudi solastnik »Jutra« dr. M. Bregizar iz Ljubljane. Razpravljanje je trajalo štiri in pol ure. Senatu je predsedoval dr. Turato, obložbo pa je zastopal drž. tožilec Sever. Rejo je branil dr. Stor. Ob tri četrti na 14 je sodišče razglasilo sodbo, katero se Slavko Reja glede obtožbe po § 42 v. k. z. oprošča, glede prestopka zoper čast pa se obsoja na 20 dnj zapor. Državni tožilec je glede oprostiline sodbe prijavil revizijo, glede izreka kazni zoper čast pa priziv zaradi preneke odmere kazni. Reja je bil po razpravi izpuščen na svobodo.

Murska Sobota

Narodno gledališče iz Maribora je spet gostovalo v Soboti. Preteklo soboto se je Narodno gledališče iz Maribora predstavilo sobotski publiki s komedijo A. Benedettija »Dva ducata rdečih rož«. Pri igri so sodelovali: Baranka Rasbergerjeva, Danica Savinova, Milan Kosič in J. Kovič, ki je bil tudi režiser. Obisk je bil tako polnoštevilčen, kakor pri prvem gostovanju in smo še posebno pogrešali predstavnike sobotskih denarnikov. Morda smatramo slovensko kulturno prireditev za manj vredno? Z igrjo so bili gledalci prav zadovoljni, ker je bila ves čas zanimiva, napeta in pretkana s posrečnimi zapletjaji.

Zveza poljedelskih delavcev v Soboti pridno deluje. Zveza je v tej stvari zelo zelo poživela. Prireja v vseh krajih, kjer so ustanovljena društva, socialne tečaje. Na te tečaje in občne zbornice, ki so istočasno, prihaja veliko število organiziranih delavcev. Po nekaterih krajih je bilo število udeležencev nad 800. Večina delavcev je izrazila željo, da bi dobili zaposlitev doma v naši državi, da ne bi bilo treba hoditi v tujino. Takšne želje bi morala naša oblast z vsemi silami podpreti in nuditi tem večnim popotnikom zaslužek v svoji domovini. Izgledi za zaposlitev delavcev v naši državi so letos slabi. Komaj četrtno tistih, ki so res potrebni zaslužka, bo mogoče zaposliti v naši državi, kaj pa ostali, ali naj gredo v tujino? Ne, edino pametno bi bilo, odprti javna dela in jim doma nuditi potrebni zaslužek. Tujina nam in njim ne bo dala nič dobrega!

Društvena brata sta se stepla. Pustni čas je za nami, živimo v resnem postnem času in premišljujemo, kako je prav za prav potekel pustni terek. Pustni terek je dal Soboti polno košaro veselja. Povsod je škripalo in zemljane je objel vrtnec pustnega torka. Tudi maskarada je bila. Za mizo sedita brata že pustno razpoložena. Pogovor se je vrtel o različnih stvareh, dokler se ni zavoljo neke tuje organizacije izcimil prepir, kateremu so sledile klofote. K sreči ni bilo preveč hudo, ker sta se bratski kulturni delavec in nekdanji narodni predstavnik pravočasno zavedla svoje časti.

Državni uslužbenci pri ministru Šuteju

Predvčerašnjim je finančni minister dr. Šutej sprejel odposlanstvo osrednjega odbora državnih uslužbencev. Pogovarjali so se o načinu, kako bi državnim uslužbencem in upokojevcem pomagali in popravili gnotni položaj.

Minister je razložil svoje namene in izjavil, da so zagotovljena potrebna denarna sredstva za organizacijo prehrane in za oskrbovanje uslužbencev ter upokojevcem ter je napotil predstavnike osrednjega odbora na nadaljnji pogovor s pristojnimi ministri, ki bodo izdelali podroben načrt. Naglasil je, da morajo državni uslužbenci tudi sami prispevati k čim boljšii ureditvi tega vprašanja in dogovorno pomagajo pri trudu, ki ga merodajni v to vlagajo.

V zvezi z izjavo finančnega ministra, pravosodnega ministra ter ministra za oskrbovanje in prehrano bo osrednji odbor organizacij državnih uslužbencev nadaljeval svoje nadaljnje delo v smeri, kot je bilo že objavljeno.

alkoholnih pijač bodo ljudje posebno poleti pili dosti malinovca in drugih sdnih sokov ter je zato ostra kontrola tudi potrebna, da kupec za dober denar dobi le dobro blago.

Hazardna igra jih je spravila pred sodišče

Celje, 5. marca.

Triperesna deteljica... Divjak Pavel, Trdina Jakob in Medved Franc iz okolice Rogaske Slatine so bili strastni hazardni igralci. Divjaka, lahko rečemo, nesreča skoraj vestno stremlja, saj je bil šele pred kratkim obsojen po čl. 3. zakona o zaščiti države na 8 mesecev strogega zapor, danes pa se je zagovarjal zaradi zapeljivanja svojih dvh tovarišev, ki jih je tako navdušil za hazardno igro, da je v petih dneh izpraznil njune žepce. Nekaj nad 3000 din je zaplenilo sodišče, da prišteje majhno, toda še dokaj čedno vsotico k prispevku za gradnjo kazenskih domov, poboljševalnic...

Vsi so skesani priznali svoj greh. »Karte so pač karte, saj veste, gospod, kako je to, če se koga oklenejo karte, oz., če se kdo oklene kart.«

Sodišče je obsodilo Divjaka na 2 meseca strogega zapor, na 450 din denarne kazni in na leto dni izgube častnih državljanških pravic, ostala dva pa na denarno kazen po 300 din.

Med ameriškimi Slovenci

V Clevelandu je umrl Ivan Mesec v starosti 63 let, iz East 195 th str. Doma je bil iz Logatca na Notranjskem in je prišel v Ameriko pred 36 leti. Zapušča sina in tri hčere. Pokojni je bil ustanovitelj društva sv. Jožefa št. 169, KSJK. — V Uniontownu Pa. je podlegel posledicam operacije Anton Cvetko v starosti 43 let. Rojen je bil v Vel. Obrežu pri Brežicah. Zapušča ženo, sina in dve hčeri. — V Clevelandu je umrl John Urbančič, po domače Majerjeve Mieke sin, v starosti 60 let. Doma je bil iz fare Catež, vas Križka gora. V Ameriko je prišel pred 39 leti. Poleg soproge zapušča tri sinove in tri hčere. — V Leadville, Colo je po mučni boleznii umrla rojakinja Mary Zakrajšek v starosti 66 let. V Ameriko je prišla pred 39 leti. Doma je bila iz fare Suhor pri Metliki. Zapušča soproga, štiri sinove in štiri hčere. V Naticoke, Pa. je naglo smrti umrl Frank Pipan v starosti 52 let. Pokojni je bil doma iz Brezovega pri Litiji. Zapušča ženo in tri otroke. — V Willardu se je na lovu smrtno ponesrečil Rudolf Trunkel. Nesrečo je zakrivila puška, ki se je po naključju sprožila. — V Sheboyganu Wis. je umrl Franc Godec v starosti 58 let. V Ameriko je prišel pred 30 leti. Zapušča ženo, sina, hčer in dva brata. V Breezy Hillu Kans. je naglo umrl Math Mračič, star 51 let. Zadel ga je srčna kap. Pokojni je bil neženjen in je bil doma iz okolice Boveca na Primorskem. V Ameriko je živel 30 let.

Ko je strojevodja Frank Benedikt iz Clevelanda, ki je bil v službi na NYC železnici, peljal lokomotivo v kurilnico, se je po neprevidezosti preveč nagnil iz lokomotive, zadel z glavo v lokomotivo na sosednjem tiru in bil na mestu mrtve. Lokomotiva je potem sama peljala naprej v kurilnico, prebila zadnjo steno in se ustavila zunaj ob kupu peska. Ponesrečeni je bil doma iz Vipolže na Primorskem. Zapušča soprogo in sina. V Ameriko je živel 35 let.

V Clevelandu, O. je umrl rojak Anton Čadež, iz East 71st Street, v starosti 51 let. Doma je bil iz Kozane pri Gorici. Zapušča soprogo, sina in hčer.

V Clevelandu, O. je zdrsnil v jezero in utonil rojak Frank Ladavac, star 49 let. Doma je bil iz Beran v Istri.

V Clevelandu, O. je umrla Mary Mačecol roj. Kostrevec, stara 58 let, ki je stanovala na East 73rd Street. Doma je bila iz Hrušice, župnija Stopiče pri Novem mestu. V Ameriko je prišla pred 27 leti. Zapušča soproga, dve sestri in več sorodnikov.

V Clevelandu, O. so na sveti večer našli na cesti rojaka Antona Gruma. Ker so v bližini njega našli kljuko od avtomobilskih vrat, sodijo, da ga je najbrž zadel kak avto. Gruma so odpeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da ima počeno lobanjo.

V La Salle, Ill. je umrl rojak Louis Ahčin. V Timmins Ont. v Canadi je umrl rojak Joseph Molek v starosti 36 let. Doma je bil iz Bereče vasi pri Metliki v Beli Krajini. V Canadi zapušča sestro, v Združenih državah pa brata.

V Pueblo, Colo je umrl rojak John Križman v starosti 70 let. Doma je bil iz vasi Tisovce, župnija Struge na Dolenjskem. Zapušča tri sinove in dve hčeri.

V Carlinvillu, Ill. je podlegel srčni kapi rojak Matej Mrak v starosti 73 let. Doma je bil v Dolenjskih Tribušah na Primorskem.

V Calumetu, Mich. je umrl rojak Michael Klobučar v starosti 80 let. Doma je bil iz vasi Dobliče in je prišel v Ameriko leta 1880. Zapušča soprogo in sina dr. Freda Klobučarja ter dve hčeri.

V Danvillu, Ill. se je smrtno ponesrečila Terezija Lawrence, ki je hči Antona Žganjarja iz Gilberta, Minn. Ponesrečenka je bila stara 30 let.

V Chicagu, Ill. je avtomobil težko poškodoval rojaka Johna Likoviča. Šel je zvečer po opravkih in ko je stopal preko cestnega križišča, je vanj zavozil neki avtomobilist, ga podrl na tla in odvrzel naprej.

SELDON TRACE:

KORAKI V NOČI

Roman s slikami

Inspektor se je odkaljal, nato je začel podrobno opisovati, kako je izgledal polkovnik ob raznih prilikah, ter se zdi njemu vse to vedno bolj sumljivo. Zelo je podčrtal prepričanje med njim in njegovim sosedom Ricardom. Nazadnje je dodal, da bi bil lahko Cashdonov pomočnik, ki najbrž obetaja. V tem primeru bi bilo dobro paziti na polkovnika. Tako bi prišli do Cashdona, ker njegov rešitelj ve gotovo, kje je. Moglo bi se reči, da je Cashdon le orožje v rokah onega, ki mu je pomagal pri begu iz Datmoora.

»Čestitam vam, da ste prišli do teh misli, je rekel Guidlugh po pazljivem poslušanju. »Niti ni potrebno, da vas vprašam, ste se li prepričali o polkovnikovi odtodnosti iz Platha onega dne, ko je pobegnil Cashdon?«

»Ta posel sem že odpravil, gospod Guidlugh,« je zadovoljno rekel inspektor. »Ta dan polkovnik ni bil v mestu, a kje je bil, noče povedati.«

»El Mislim, da bomo morali polkovniku svetovati, naj bo malo bolj zgovoren. Koliko časa rabimo odtod do Datmoora?«

»Z dobrim avtomobilom približno dve uri.«

»Po tem takim lahko vsak meščan iz Platha prebije dan v pustniji in se še pred

nočjo vmeš.

»Dobro bi bilo, da se napravi seznam vseh onih, ki onega popoldneva niso bili v mestu.«

»V mestu je 6000 ljudi, a vsak deseti ima gotovo svoj avtomobil,« ga je s smehom prekinil komisar.

»To vem,« je mirno odvrnil detektiv. »Lahko se omejimo samo na one, ki eo bili že prej v zvezi e Cashdonom. Teh gotovo ni več kot deset. Verjamem, da je težko napraviti tak seznam. Ali, če hočemo dokazati, da živi v Plathu človek, ki je pripravil Cashdonu beg, moramo izbrati to edino trdno točko.«

»Zelo dobro,« je rekel inspektor. »Ali kaj hočemo ukreniti proti Datmarju?«

»Zdi se mi, da vas polkovnik ni sprejel preveč ljubeznivo.«

»Res je. A spraveval sem ga zelo obzirno, z največjim taktom. Prišel sem k njemu kot gost, da bi pregledal z njim vso zadevo. Nato sem omenil čudno naravo pokojnega Ricarda prej, preden sem prišel na njihov odnos...«

»Čim je zaletil, kam merim, me je skoraj vrgel iz hiše. Rekel mi je, da sem predrzen in nimam pravice, da bi se vmešaval v njegove osebne zadeve. Tako obnašanje se mi zdi zelo sumljivo. G. Guid-

lugh, zdi se mi, da ve polkovnik zelo zanimivo skrivnosti.«

Brigadir Bramley je zaskrbljeno kimal. »Ne morem verjeti, da bi bil polkovnik Datmar kriv. Poznam ga že 20 let. Priznam, da je nasilen in trdoglav, je pa kot pastor neoporeben, da bi hladno izvršil te grozne zločine.«

Guidlugh se je zasmjel.

»V svojem poslu sem že imel opravka z enim ali dvema takima pastorjema, gospod brigadir... Kljub temu pa moramo vzeti v obzir karakter in življenje take osebnosti, preden jo sumimo. Zaradi tega hočem odložiti vso preiskavo in zaslišanje pri polkovniku. Nadaljeval bom žele takrat, ko mi bodo druge sledi dale bolj točne dokaze. V tem primeru ne bo dobil več oproščenja, da nne meče iz hiše.«

Komisar prikrije z roko zdehanje. Ta dolga prerokanja in razmišljanja so se mu zdeli jalova.

»Dobro, mi smo vam na razpolago. Prosim vas edino to, da takoj začnete z zasledovanjem.«

»To se samo ob sebi razume,« je s smehom dodal Guidlugh. »Jaz sem že pripravljen, da začnem e poslom.«

»Kam bomo najprej šli?« je vprašal brigadir in vstal.

»Sli bomo k doktorju Hadonu, da zaslišimo njegovo gospodinjico.«

XVIII. POGlavJE.

Razkošje in obup.

Služkinja, ki je odpirala vrata, je takoj spoznala brigadirja Bramleya. Z večjo pazljivostjo pa je od nog do glave opazovala njegovega spremljevalca.

»Dober dan, draga moja,« jo je veselo pozdravil brigadir.

»Pokličite mis Bugh in ji povejte, da bi se radi z njo malo pogovorili.«

»Ni mi treba hoditi k njej, in vas prijavljati, ker vas gotovo ne bo sprejela.«

Brigadir in spremljevalec sta se spogledala.



»Zelo me preseneča, je mirno rekel Guidlugh. »Saj smo prišli ob spodobnem času, če se ne motim!«

»Stel Toda mis Bugh jo te dni zelo čudna... Zato vam svetujem, da ne zapravljate časa.«

»Če bi šli vi k njej in ji rekli, da bi bila dva policijaka uradnika zelo vesela, če bi smela z njo govoriti, bi mogoče sprejela svoje mišljenje. Poizkusite, draga moja... Ne pozabite reči dva policista.«

Mlada služkinja je zmignila z rameni.

»Od jutra do večera samo skačem po stopnicah, tega ne bom mogla več vzdržati. Zakaj bi se ravno dvema policijama morala ukloniti, ko niti sam ministriki predsednik ne bi sedaj dobil dovoljenja, da gre v njeno sobo?«

»Kaj leži?« jo je začudeno vprašal Bramley.

»Kakopak, leži! Mihiha sem, da sem vam to že povedala. Najmanj poldrugo uro ji je treba, da se obleče. Za lišpanje časa niti ne računam, zlasti ne sedaj po takem joku.«

»Zakaj je jokala,« jo je z zanimanjem vprašal Guidlugh.

»Saj sama ne vem. Ze tri dni neprestano smrkam, a to mi gre res že na živce. Pride mi, da bi ji zagnala v glavo vse, kar mi pride pod roko... Dobro vidim, da moram oditi in ji povedati, da jo pričakujete.«

»Poslušajte,« jo je ustavil Guidlugh.

»Menda bo res bolje, da sedaj ne vznemirjate misse Bugh. Vrnili se bomo malo kasneje. Mogoče je dobila kak obisk, ali sporočilo, da jo je tako pretreslo,« je obzirno pripomnil Guidlugh.

(Dalje sledi)

Od tu in tam

Polarno svetlobo so videli v soboto zvečer v krajih Hrvatskega Zagorja. Svetloba se je pojavila s severovzhodne strani proti zapadu in je prekrila polovico nebesnega svoda. Trajala je skoro pol ure, nakar so jo prekrili gosti oblaki. Morebiti je bila na nebu prav tako dolgo kakor pred dvema letoma, ko jo je bilo videti skoro do polnoči. Nenaden pojav polarne svetlobe je vzbudil med ljudstvom različne razlage, največ pa jih je bilo v zvezi s sedanjo vojno.

Nemški poslanik na našem dvoru von Heeren je bil v Zagrebu toplo sprejet pri vseh predstavnikih oblasti in kulturnega življenja. Ban dr. Šubišić je njemu na čast priredil kosilo in imel pozdravni govor, na katerega je nemški poslanik odgovoril. Naslednjega dne, to je v torek, je nemški poslanik priredil banket v hotelu »Esplanade«, pri katerem so bili ob Hrvatu dr. Maček, ban dr. Šubišić, dr. Krnjević in inž. Košutić, predstavniki gledališča in drugi veljaki. Popoldne pa se je von Heeren odpeljal v Kupinec in bil nekaj ur gost na posestvu podpredsednika vlade dr. Mačka.

Srbska društva v Zagrebu so ustanovila posebno zvezo srbskih kulturnih društev. V to zvezo je stopilo 16 raznih društev, ki so sprejela program nove zveze, namreč ta, da bodo vse svoje kulturno ali človekoljubno delovanje vzporedila med seboj in da se bo odstranil škodljivi paralelizem, da bi se tako medsebojno več ne oviralo delo vseh društev. Zveza je dobila tudi svoje predsedstvo. Obenem je bilo sklenjeno, da bo odbor nove zveze imel nalogo posredovati pri oblasteh v vseh vprašanjih, ki se tičejo prosvetnega delovanja srbskih društev na ozemlju hrvatske banovine.

Muslimani, pristaši ministra dr. Džaferja Kulenovića se še vedno zelo vztrajno zavzemajo za avtonomijo Bosne in Hercegovine. V svojem glasilu pravijo, da ne razumejo nekaterih politikov in drugih ljudi, ki so proti uvedbi posebne upravne enote v Bosni in Hercegovini in navedajo za svoje nazore stvari, kakršna je že avtonomija hrvatske banovine ovrgla kot nesametne. Nikjer ne gre za rušenje državne edinosti, kajti le zadovoljstvo ljudstva očuje državo, nezadovoljnost pa jo ruši. Muslimani dalje navedajo v svoj prilog tudi dejstvo, da je živila Bosna »s Hercegovino stoletja popolnoma svoje življenje in da ima zato tudi svoje posebnosti, ki jih je treba pri preurejanju države upoštevati. Nikakor pa niso muslimani za tiste nezadovoljnosti, ki jim gre za neke vrste hegemonizem in so zato pri vsaki priliki proti temu, da bi Bosna in Hercegovina dobila svoje posebno mesto v sestavi naše države. Toda večina treznih politikov in odgovornih ljudi je spreviedela, da zaslužita Bosna in Hercegovina svoje pravice.

V Sarajevu zbirajo vakujsko mearilski sator, ki je vrhovna upravna za muslimansko versko zajednico v naši državi. Ta sator določa smer-nice za vse delo muslimanov na verskem polju in rešuje tudi vsa druga vprašanja, ki se muslimanom tičejo. V prvi vrsti so govorili o finančnem položaju verske organizacije ter o gradbenem programu, ki ga izvaja sarajevska enota, ki gradi v mestu večje stavbe, med njim tudi nebotičnik s 13 nadstropij ter deško zavetišče. Na saboru so izrekli tudi zahvalo hrvatskemu banu, da je dovolil na svojem področju vpisovanje muslimanskih dijakov s tako imenovane medresne šole vstop na učiteljska, medtem ko v Belgradu za takšne zahteve muslimanov nimajo razumevanja. Razpravljali so tudi o komisarijatu v skopljanskem vakujsko mearilem satoru, katerega je bil postavil prejšnji pravosodni minister dr. Marković in so se zaradi tega muslimani v vsej državi zelo hudovali.

V Zagrebu bodo zgradili veliko reprezentativno palačo zagrebske radijske oddaje postaje sredi mesta. Prostor je odstopila mestna občina. Prvotno je bil prostor namenjen novi palači juristične fakultete, toda načrt so kasneje spremenili, nakar je pošto ministristvo odkupilo zemljišče za radijsko postajo. Ker je bilo torej prvo večje finančno vprašanje rešeno na ta način, bodo palačo kmalu začeli graditi v zvezi z načrtom, da se oddajna moč zagrebske postaje poveča na 100 kilovatov.

Usoda jugoslovanske tovarne ladje »Durmitore« se je končno le pojasnila. Sprva so bili pri nas vsi v skrbeh za usodo ladje, še bolj pa za usodo mornarjev na njej. Kasneje so se začeli s kratkimi dopisnicami javljati posamezni mornarji. Sedaj pa poroča hrvatsko časopisje, da se je vsa uganka pojasnila. Ladja je namreč odplula iz nekake španske pristanišča s tovarom soli v Japansko. V Indijskem oceanu jo je srečala neka tuja oborožena ladja in jo ustavila. Mornarji s tuje ladje so prišli na »Durmitore« oboroženi s puškami in samokresi in zahtevali, da jugoslovanska ladja prevzame od njih 200 tujih mornarjev, katere so pobrali s potopljenih ladij, in da jih odpelje v italijansko somalsko pristanišče Kisimaju. Jugoslovanska ladja se je ukazu pokorila, mornarje prevzela ter jih odpeljala v določeno pristanišče. Potem pa je ladja ostala tam. Kakor znano, so Angleži pred kratkim zavzeli Kisimaju in tako je sedaj ladja »Durmitore« pod angleškim nadzorstvom.

Cesta med Belgradom in Pančevim je že dva dni pod vodo, ker je voda v tako imenovanem Pančevačkem ritu dosegla višino nasipa in nato prestopila bregove. Boje se pa, da bo poplava še hujska, ker Donava še ni dosegla svojega vrhunca in je po drugi strani tudi reka Tamiš v stalnem porastu. Poleg tega rušijo podtalne vode še naprej hiše in druge stavbe. Vsi nasipi in razne črpalke ne opravijo dosti, ker ne odgovarjajo več svojim nalogam.

Na Hrvatskem skušajo na vse načine povečati tujski promet in so zato s posebno energijo izvedli veliko del za obnovo hrvatskih letovišč in toplih. Tako poročajo sedaj, da je bilo obnovljeno in bo v nekaj dneh izročeno javnosti opuščen radioaktivno kopališče Lešće pri Dugi Oreski. Pred dvema letoma je kopališče kupil upokojeni minister dr. Stanko Šibenik. Dal ga je popolnoma obnoviti in narediti poseben bazen za 50 ljudi. Kopališka voda vsebuje veliko joda in je zelo zdravilna.

Štiri italijanske dečke, ki so hoteli skozi našo državo priti peš v Albanijo, da bi se tam borili na italijanski strani proti Grkom, so prijeli orožniki v vasi Vodice pri Šibeniku. Dečki so pobegnili iz Zadra in se s čolnom ponoči prepeljali do neke obrežne jugoslovanske vasi. Tam so hoteli čoln prodati, toda kupil ga ni nihče, ker so videli, da so dečki pobegnili od doma. Toda dečki so jo mahali naprej mimo Šibenika v Vodice, kjer so jih pa prestregli orožniki in prekinili njihovo potovanje. Dečki so hoteli na vsak način v Albanijo, da bi tam pokazali svoje junštvo. Orožniki so jih nahranili in nato prijavitli italijanskemu konzulatu, da bo preskrbel za njihov prevoz v Zader.

Za konjsko opremo 21 mesecev robije

Hacetov proces — Star grešnik — Po 8 letih sojen

Ljubljana, 5. marca. Mali kazenski senat, ki mu je včeraj predsedoval s. o. s. g. Rajko Lederhas in sta bila kot sododnika gg. Ivan Kralj in dr. Julij Felaher, je sodil mnogim tatovom in drugim nepridipravom. Ker je slabo vreme, je naval občinstva še vedno znaten, kaže pa se že zelo veliko zanimanje za Hacetov proces. Pravi strokovnjaki v pravosodju so napovedali, da pride Tone Hacet tako-le tja drugi mesec pred sodnike velikega senata. Proces bo baje trajal 8 dni. Hacetov zagovornik je po službeni dolžnosti dr. Igor Gruden, ki je obširen spis že povsem pregledal in proučil. Kakor znano, je z Hacetom še 9 drugih oseb obtoženih, med temi 3 hudodelci, ki so skupno s svojim poglavarjem vladali po raznih krajih Slovenije. Druge osebe so obtožene, ker so dajale rokavnjaču potuho ali pa so od njega kupovale razno pokradeno blago. Štirim osebam sodišče doslej ni moglo dostaviti obtožnice in bo protipostopanje izločeno.

Pred mali senat je včeraj stopil 34 letni, samski rudar Janez Strajher, doma iz Motnika. Lani 14. novembra po noči je odnesel posestniku Francetu Rebersku izpred hleva konjsko opremo v vrednosti 800 din. Janez Strajher je tatvino pred sodniki skesano priznal, izgovarjal se je, da je bil v stiski. Njegov kazenski register je že precej popisan. Sodišče je Strajherja obsodilo na 1 leto in 9 mesecev robije. Obsoje-

nec je kazen sprejel.

Brezposelni kurjač Jože Sluga je letos januarja prišel v Ljubljano in stikal po hišah. Prosil je okrog ljudi podpore kot brezposelni, oprezoval pa je povsod, kje bi lahko kaj odnesel in si protipostavno kaj prisvojil. Pri Andreju Severju se mu je nudila ugodna prilika, da je lahko odnesel prav mnogo obleke, tako mosko suknjo in druge stvari v vrednosti 4.500 din. Sluga je sodnikom kratko pojasnil, kako je kradel in odnesel vse stvari. Bil je obsojen zaradi zločina vlomne tatvine na eno leto in dva meseca robije.

Po sedmih letih vse pride na dan, tako nekako pravi star slovenski pregovor. Janez Dolinar je star pekovski pomočnik, ki uganja rad kake pustolovščine. Leta 1932, se je izdal v Ljubljani za revnega študenta, ki pridno študira pravo na univerzi. Tam v šentjakobskem okraju je dobil pri neki mamići zavetje in streho. Stara Ančka je bila v njega vsa zaverovana. Vse mu je zaupala. Janez pa se je do svoje dobrotne lepo izkazal. Nekega dne je Janez izginil kar po francosko brez vsakega slovesa. Z njim pa so izginili tudi Ančkini pribranki v znesku 1200 din. Janez je kolovratil po svetu. Šele pred meseci so ga prijeli in vtaknili v arest. Pred malim senatom je Janez tajil tatvino, toda bili so močni dokazi, ki so ga obremenjevali. Senat je Janeza obsodil na 2 meseca in 7 dni zapora.

Občni zbor trgovske samopomoči v Mariboru

Dne 2. marca t. l. je bil v dvorani Združenja trgovcev v Mariboru občni zbor Trgovske samopomoči. Vodil ga je dolgoletni predsednik Weixl Vilko. Poroslovno poročilo, kakor tudi blaginjsko poročilo, statistiko in poročilo o proračunu za leto 1940 pa je podal tajnik Znidarčič Franjo.

Iz vseh teh poročil se vidi, da posluje Trg. samopomoč v splošno zadovoljstvo članstva, kar dokazuje predvsem dejstvo, da je bilo izplačano na podporah od pričetka poslovanja pa do 31. dec. 1940 2.530.975 din. Toda v letu 1940 pa je bilo izplačano na podporah 344.475 din. Vsi ti zneski dovoli nazorno dokazujejo, da opravlja Trg. samopomoč povsem humanu in karitativno delo, ker psluje točno po določilih pravil, katerih namen je, da se družini umrlega člana pomaga v prvi sili.

Kar se tiče premoženja, omenjamo, da je Trgovska samopomoč v letu 1940 lepo napredovala; posebno rezervni sklad je precej narasel. Kajti po bilanci z dne 31. dec. 1940 znaša aktivna 401.796 dinarjev, kar odpade na oba podporna sklada, na rezervni sklad in nekaj na inventar. Iz blaginjskega poročila je razvidno, da je imel podporni sklad v obeh kategorijah 414.546 din dohodkov in 344.475 din izdatkov na izplačilu podpor. — Rezervni sklad pa izkazuje z dne 31. dec. 1940 saldo 333.975 din. Upravni sklad je imel 34.730 din dohodkov in ravno toliko izdatkov.

Na podlagi predpisov zakona o gospodarskih zadrugah je bil sprejet sklep, da se naslov reg. pomožna blaginja »Trg. samopomoč« izpremeni v dobrodelno društvo »Trgovsko samopomoč« v Mariboru in ostane torej ta stanovska človekoljubna institucija neizpremenjena na temelju dokladnega sistema kot doslej ter nudi zaradi tega trgovcem in obrtnikom najcenejše posmrtninsko zavarovanje.

Pri volitvah je bila izvoljena dosedanja uprava, razen dveh novih odbornikov.

Draga zabava mariborskega meščana

Maribor, 5. marca. Je že tako na svetu, da obide večših tudi najbolj solidne ljudi želja, da bi ga malo »polomili«. Tak primer so obravnavali danes pred okrožnim sodiščem v Mariboru, kjer se je zagovarjala 33-letna Marija Zorec iz Maribora zaradi tatvine. Obtoženka je stara znanca pri mariborski policiji, s katero je imela že voliko opravka, ker je rada po gostilnah iskala mosko družbo. Letos v začetku januarja se je zgodilo, da je nekoga mariborskega meščana, ki je znan zaradi svoje solidnosti in treznosti, obšla želja, da bi ga »malo polomili«. Podal se je v neko gostilno na Pristanu. Smola je hotela, da je zašel v gostilno tedaj, ko je bil na poti, da bo plačal z zneskom 5000 din hišnemu gospodarju najemnino za svoj lokal. Poleg teh 5 jurjev je imel v žepu še 300 din. V gostilni je izpil nekaj četrtnik, dobro vince pa mu je zlezlo v glavo, svet se mu je zdel kar v rožicah, pa je začel naročati cele litre vina na mizo ter silil s pijačo tudi druge goste, tako da je bila vsa gostilna. Tedaj je prišla v lokal Marija Zorec. Z večjim očesom je hitro spoznala položaj, videla je, da je tu ugodna prilika, pa je priselila k veselemu pivcu. Pomagala mu je, ga spremljala, kadar je prevzel obilne pijače hodil iz lokala, ko pa je prišel čas za plačilo, je izginila. Tedaj je veseljak obupan spoznal, da nima več v žepu 5 jurjev. Na mah se je izteznil, pa so on, gostilničar in gostilničarka hiteli na ulico za begunko. Spotoma so obvestili še policijskega stražnika ter so nazadnje zagrali Zorčovo na dvorišče neke gostilne na Koroski cesti, kjer se je skrila za prazne pivske sode. Tam so jo našli, toda pri preiskavi ni bilo pri njej jurjev. Trdovratno je zatirjevala, da denarja ni vzela, tudi v preiskovalnem zaporu je pri tem vztrajala in se sedaj pred sodniki trdi, da je nedolžna. Razprava ob času poročila traja.

Razpis literarnih nagrad

Ljubljana, 5. marca. Protituberkulozna zveza v Ljubljani je odobrila posebne nagrade prvenstveno za ljudsko igro ali za novelo ali za povest v običajnem obsegu knjige, v kakršnem jih izdajajo Cankarjeva, Mohorjeva in Vodnikova družba. Snov naj bi bila zjeta iz narodovega življenja ter naj bi bilo v njej v poljudni besedi prikazano hotenje in prizadevanje najširših narodovih plasti za zdravstvene potrebe, zlasti kako se ubraniti jetlike. Iz celotnega dela naj bi izžarevalo prepričanje naroda, da jetika ni neozdravljiva bolezen, ako ji posvečamo ob njem razvijajo vso skrb in pažnjo in da se morajo v smotrni organizaciji borbe za jetiko strniti prav vsi ljudski sloji. Spis imej vedro vsebino, polno zdravega optimizma.

Protituberkulozna zveza bo nagradila ona dela, katera bo sprejela v svoj letni program Cankarjeva, Mohorjeva ali Vodnikova družba. V ta namen razpisuje troje nagrad, in sicer po 1.500 din, 1000 din in 800 din.

Vabimo vse slovenske književnike, da uvažujejo ta razpis in da predložijo svoje rokopise eni izmed navedenih družb do 1. julija, sklicujoč se na ta razpis.

Zirjpa za oceno bo sestavljena iz zastopnika dotične družbe odnosno družb, ki bodo knjige izdale, zastopnika društva slovenskih književnikov in zastopnika podpisane Zveze, — Protituberkulozna zveza v Ljubljani.

OSTRO STRELJANJE S TOPOVI NA BARJU

Ljubljana, 5. marca. Dan steer še ni določen, kdaj bo artilerijski polk ostro streljal, vendar nas po ostro streljanje lahko vsak dan preseneti tja do 10. marca. Zato opozarjamo mestno in okoliško prebivalstvo, naj se ne prestraši teh vaj in natančno ravna po predpisih vojnih oblasti. Streljanje bo v bližini Črne vasi, Babine gorice, Skofljice, Šmarja, Drenika, Pijave gorice, Studenca, Iga, Iške vasi, Gornjega Iga, Strahomerja, Tomišlja in Lip ter zato tedaj ta prostor zaradi smrtno nevarnosti ne bo dostopen nikomur ter bo slehernemu dostop nanj strogo prepovedan ter zastražen z vojaškimi stražami in patrolami. Prebivalstvo lahko ostane v svojih hišah, razen v onih, ki jih bo na zahtevo treba izprazniti. Kakor rečeno, bo streljanje trajalo samo en dan ter bo prebivalstvo o pravem času obveščeno. Ta dan bo prej navedeni prostor za ljudstvo in živino zaprt in prepovedan, zato naj pa prebivalstvo ne poskuša ta dan priti v zastraženi in prepovedani prostor, saj morajo straže strogo in vestno opravljati svojo nalogo. Če bi se zaradi prestopka je prepovedi in predpisov zgodila kakšna nesreča, ne bo odgovorna vojaška oblast, zato naj pa prebivalstvo mirno uboga tudi vsa navodila straž in patrol. Začetek in konec streljanja bo objavljen s trobento, a po končanem streljanju bodo odpoklicane tudi straže in patrola. Lahko se zgodi, da pri streljanju ne eksplodirajo granata ali šrapnel ter takega izstreka ni mogoče takoj opaziti. Za take primere se je treba ravnati po naslednjem navodilu: granate ali šrapnela se ne sme prijemati ali dotikati. Če kdo najde neeksplozirani izstrelak, naj takoj javi občini in orožnikom, ki naj takoj postavi okoli njega preprosto ograjo v širini 5 metrov ter postavi napis »Smrtno nevarno se dotikati«. Občine in orožništvo naj to nemudoma sporoči poveljstvu 16. artilerijskega polka s točno navedbo kraja, kje je dotični projekt, da pride strokovnjak izstrelak uničiti. Prostor, kjer leži neeksplozirani izstrelak, mora biti zaradi varnosti prebivalstva zavarovan z orožniško stražo do prihoda vojaškega strokovnjaka. Kdor ne bi upošteval predpisov in navodil vojaških straž in patrol, bo sam trpel vse posledice in odgovornost, prav tako pa tudi občinska uprava tistega kraja, če ni o pravem času poskrbela za vse potrebno.

ŠPORTNE VESTI

Danes, 5. marca, bo ob 19 redna seja Slovenske kolestarske podzveze v kavarni »Vospernik«, Stari trg 34. Vsi in točno!

Slovenska kolestarska zveza ima važno sejo danes ob 20 v kavarni »Vospernik«, Stari trg 34. Ker je to zadnja seja pred občinim zborom, prosimo vse odbornike, da se seje sigurno udeležijo polnoštevno in točno. — Tajnik.

Malo čudna, pa resnična zgodba hladnih dni

Celje, 4. marca. Pri naslednji dogodbiel bi moj prijatelj sosed gotovo začudeno vprašal: »Kdaj si si pa tole izmislil? Vendar pa ni tako bosa, kakor se na prvi mah vidi, četudi sem jo popisal kljub žalostni vsebini bolj od žaljive strani. Saj se mi, zdi, da človek na ta način še najlažje obdrži med veliko bedo, ki ji je vsak dan neprosto voljna priča, nekako ravnotežje v upanju na boljše čase.

Bilo je nekako proti času obeda, ko hudo zarenič moj zvesti čuvaj v sobi. Iz malomarnega spanja so ga vzbudili težki, po stopnicah vollo odmevajoči koraki. Moj čuvaj ni ravno socialno čuteč. Posebno je hud na slabo oblečene ljudi. Kakor našim brezskrbnim bogatašem, tudi njemu ni mogoče dopovedati, da vrednost človeka ni v lepi obleki, ampak v poštenosti srca. Seveda mu ne morem takih krivih sodb šteti tako v hudo, kakor zamerim bogatašem vse graje vredno zaničevanje revežev. Obžalujem samo, da ne morem teh osebnosti tako postaviti v kot, kakor poženem renčečega čuvaja pri enakih obiskih.

Naenkrat je stal brez trkanja pred menoj precej močan petdesetletnik, razmršenih las in slabo obrti. Na upalem obrazu se mu je brala prestana huda bolezen in stradanje. V sobo je prinesel s seboj val mraza, kakor bi prišel iz Sibirije same.

Nekaj časa je meril z očmi po sobi sem in tja, potem pa vdano začel:

»Vejo, prišel sem k njim, da mi preskrbijo kako podporo. Bil sem v bolnišnici na operaciji. Zdaj so me odpustili, ker imajo le malo prostora. A ne morem nič delati. Zato sem prišel k njim, da mi napravijo prošnjo za podporo. Zima je huda, živeža ni, brez strehe sem, a še bolan. Kaj naj storim?«

»Dobro! Kam pa se naj obrneva s prošnjo za podporo? Ali na našo občino, ki naj bi skrbel za svoje reveže?«

Siromak maje z glavo in globoko vzdihne:

»Ah, tam ne bo nič! Od tam so me poslali k vam. Vi boste že vedeli, kje bi se kaj dobilo.«

Vremensko poročilo

Kraj	Barometrsko stanje	temperatura v C	relativna vlažnost v %	Uglednost	Veter (smer, in kosa)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	749.5	7.0	48	96	10	0	—
Maribor	750.0	8.0	0.0	90	0	0	—
Zagreb	755.9	10.0	2.0	90	10	NE ₁	—
Belgrad	759.9	17.0	5.0	70	0	E ₁	—
Sarajevo	750.9	15.0	1.0	80	10	0	—
Vis	756.7	9.0	8.0	90	10	SE ₂	—
Split	756.9	18.0	11.0	60	10	NE ₂	—
Kumbar	758.6	15.0	6.0	80	6	E ₁	—
Rab	756.5	10.0	10.0	50	10	SE ₁	—
Dubrovnik	758.0	14.0	7.0	60	8	NE ₂	—

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, od časa do časa bo rahlo deževalo.

Koledar

Danes, sredo, 5. marca: Kv. Frid. Četrtek, 6. marca: Porp. in F.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkocaj ded., Mestni trg 4; mr. Ustar Selenburgova ul. 7.

Esperantisti Ljubljane, posetite nadaljevalni esperantski tečaj, ki ga bo priredilo Esperantsko društvo Ljubljane v prostorih Trgovskega učnega zavoda, Kongresni trg 2-II. Otvoritev nocoj ob 20.30. Brez vstopnine!

Fotoklub Ljubljana opozarja vse člane na današnje predavanje tovariša Slavka Smoleja »Barve v gorah, ki bo danes ob 20 v Frančiškanski dvorani. Predvajali se bodo barvni diapozitivi.

Ženski spolni hormoni in rak. O tem bo predaval danes na Ljudski univerzi (Mala dvorana Filharmonije, Kongresni trg) ob 20. uri primarij dr. Leo Šavnik.

Prosvetno društvo Trnovo: Drvi ob 20. bo na 12. prosvetnem večeru predaval urednik »Slovenca« g. Janko Hafner o »Križni jami«. Predavanje bodo pojasnjevale številne izvirne skriptične slike. Članstvo in prijatelji vljudno vabljeni.

Prosvetno društvo Ljubljana »Sv. Peter« priredi v sredo, dne 5. t. m. ob 20 skriptično predavanje za vse oddelke. Predaval bo g. mons. Šteška: Ljubljanska stolnica in cerkev sv. Petra.

Ljubljansko gledališče

Drama. — Začetek ob 20. Sreda, 5. marca: »Ugrabljeni Sabince«, Red A. Četrtek, 6. marca: »Protekcija«, Red četrtek. Petek, 7. marca: Zaprtio. Sobota, 8. marca: »Šesto nadstropje«. Izven — Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera. — Začetek ob 20.

Sreda, 5. marca: »Ples v maskah«. Red Sreda. Četrtek, 6. marca: Rusalka. Red B. Gostovanje Josipa Gostiča, tenorista zagrebske opere. Petek, 7. marca: ob 20. Plesni večer Tatjane Farčičeve. Izven. Sobota, 8. marca: »Ples v maskah«. Izven. Gostovanje tenorista Anatola Manošivskega.

Mariborsko gledališče

Sreda, 5. marca: Zaprtio. Četrtek, 6. marca ob 20: »Sumljiva oseba«. — Zaigralski mirovni sklad.

Celjsko gledališče

Sreda, 5. marca ob 20: »Sumljiva oseba«. — Gostovanje mariborskega gledališča.

Program Radio Ljubljana

Četrtek, 6. marca: 7. Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12. Godalni oklet J. H. Squire (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Zbor učencev orlarske šole — 14 Poročila, objave — 17.30 Pisani zvoki — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. Rudolf Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura: Beograd govori — 19.40 Plošče — 19.50 Deset minut zabave — 20 Reproduciran koncert simfonične glasbe — 22 Napovedi, poročila.

Radovedno začnem povpraševati: »Kje si bil pa poleti? Ali si nisi prav nič zaslužil? Ali si vse zapil? Saj si vendar še močan!«

»Nič ne pijem, ker pijanec pa nisem. Vejo, pa današnje dni je velik križ. Poleti sem bil v službi blizu Celja. Delal sem pridno. Nosil sem nekemu posestniku opeko, da sem si do krvavega obrusil prste na roki. Zdaj na zimo me je pa pustil ležati na krompirju. Se krompir je zmrazil, tako je bilo mrzlo tam. Dohtar v bolnišnici se rekli, da bi bil tako umrl, če bi ne bil prišel še pravčasno. Oh, kako hudo je za mene, posebno še, ker sem precej gluh. — Zdaj so taki ljudje. Poleti me jemljevo v službo, pozimi me pa naženejo in pravijo, da nimajo dela za mene. Pa je šlo vse, kar sem zaslužil. Veliko tako ni bilo.«

Hitro ga še vprašam: »Kaj pa, k bratu na rojstni dom ne moreš več, da prebiješ tamkaj najhujsko zimo? — Potem se bo že odprlo kje delo in zaslužek.«

Zalosten pogleda v stran, da bi prikril skrito bol. »Oh, sam Bog se usmilil! Bil sem tam. Pri-nedel sem s seboj še nekaj živeža, ki sem ga dobil pri prejšnjem gospodarju. A zdaj imajo tam mladega gospodarja. Ravno na god so me pogladi zdoma. Jokal sem se v hudem mrazu. — Veste kaj, gospod? Vi me prav dobro poznate, da sem priden in dober človek. Priporočite me vendar kakoli bolj priletni vdovi, ki ima lepo posestvo pa kake tri ali štiri krave in par volov. Imam rad živali. Tako bi pa kar vzel, da bi ne bilo treba na stare dni hoditi od hiše do hiše in bi imel svojo streho nad glavo. Kar priporočite me! To bi bilo še najboljšje.«

Šel sem globoko po sapo za dovolj močan glas. Razložil sem mu na kratko, da se za take vdove dandanes kar trgajo mlajši fantje, da so take ženske tudi rade kujave itd.

Ko se je zavedel svojega položaja, je vzdihnil: »Čujte, danes sem še čisto tešč!« Nekaj trenutkov pozneje je je mežnar obešal za polno. — Hitro sem moža potolažil s skromno južino in ga povabil, naj pride prihodnje dni po podporo, ki sem jo oričakoval od Karitativne zveze. Prišla je kmalu.

Raketni torpeda za boj z letali

Imel bi nekakšne »oči« in bi lahko sam poiskal sovražnikova letala ter jih drugo za drugim zbijal na tla s kapljicami termita

Sedanja vojna je dokazala, da tudi se še tako dobri protiletalski topništvo in lovski letali ni močeno uničiti jati sovražnikovih bombnikov ali jim vsaj preprečiti, da ne bi vrgla bomb, kamor so se namenila. Vsaka armada si brez dvoma želi takega orožja, ki bi z njim stodoletno lahko uničila vsako sovražnikovo letalo, še preden bi moglo izvesti napad. S takšnim uspešnim orožjem si belijo glave zlasti Amerikanci. Kakor pravijo njihova poročila, nameravajo izdelati nekaj raketni torpeda za boj z letali. Kadar bodo začeli Amerikanci uporabljati takšen torpeda, tudi si tako silni sovražnikovi bombniki ne bi bili več nevarni, vsaj za nekaj časa ne. Vprašanje je, če se bo Amerikancem posrečilo izvesti ta drzni načrt. Morda, saj v Ameriki res ni več nobene nemogoče stvari.

V dobro zastraženem laboratoriju v gorovju pri Rosville, v puščavskem področju na jugu države New Mexico, v popolni tajnosti delajo že poskuse s silnimi raketami. Že deset let se z njimi ukvarja univerzitetni profesor Robert H. Goddard. Pravijo, da njegova prizadevanja niso ostala brez uspeha. Pod nebo svigajo že 50 kg težke rakete s hitrostjo 1200 km na uro. Vse to pa so šele poskusi, ki naj služijo zgraditvi velikega zračnega torpeda, takšnega, da bi z njim močeno uničili cele jate sovražnikovih letal drugo za drugim, še predno bi mogla zagrniti svoje bombe na določene cilje.

Torpeda bi vodili po zraku s pomočjo radijskih valov. Imel bi nekakšne »oči« in bi lahko sam poiskal sovražnikova letala ter jih zbijal na tla. Tak torpeda bi bil polnjen s termitom, sestavino zdrobljenega magnezija in železne rje. Vžge se s pomočjo vode in spremeni v razbeljeno zmes tekočega železa. Pri eksploziji se ta zmes razprši na velike daljave ter raztopi in vžge vse, kar doseže. Zadoštalova bi.

le kapljica termita za uničenje bombnika.

Poskusi so pokazali, da je vse to že tudi izvedljivo. Samo vprašanje pogonskega sredstva za tak zračni torpeda še ni rešeno.

Raketni torpeda položijo v nekakšen top, nakar zažgo pogonsko sredstvo, ki požene torpeda v višino, za seboj pa pušča ognjen trak. Raketo požene v zrak snov, ki eksplodira na njenem zadnjem koncu. Čim pogostejše so takšne eksplozije, tem večjo hitrost raketa doseže. Prof. Goddard si prizadeva, kako bi našel v raketi dovolj prostora za pogonsko snov. Prvotno so uporabljali zmes utekočinjenega zraka in ogljika. Tak zrak se pri dotiku z ogljikom spremeni v močan plin. Toda tudi to se ni obneslo. Začeli so kmalu v ta namen uporabljati zmes alkohola in tekočega zraka, ki je kot pogonsko sredstvo štirikrat učinkovitejša. Pa tudi to ni odgovarjalo zahtevam. Pri uporabljanju takšnega pogonskega sredstva je dolgotrajno letenje nemogoče. Za pol tone težak zračni torpeda bi bilo treba 2,5 kg pogonske snovi na vsako sekundo. Pri hitrosti 1200 km na uro bi bilo treba za vsak poldrug kilometer poti 12 kg pogonskega sredstva.

Končni uspeh naj prinese »uran 235«

Pričakujejo, da bo to vprašanje rešila atomska energija »urana 235«. Izračunali so, da bi pol kilograma te snovi, če bi se popolnoma spremenila v atomsko energijo, dala 17 milijard KS na uro. Toda spet nastaja vprašanje, kako »uran 235« predelati v pogonsko snov. Ko se bo tudi to posrečilo, pravijo, da bo polet na luno postal nekaj vsakdanjega.

Novo orožje bi z lahkoto strlo krila tudi največjim sovražnikovim kovinastim plitcem, ki so prinesli že toliko razdejavanja po mestih in v zaledju, če danes o zaledju sploh še lahko govorimo. Bojno letalo ne bi potemtakem imelo nobenega pomena več. Morda bi bilo takšno orožje tudi edino uspešno med vsemi tistimi, s katerimi straše vojskujoci se tabori drug drugega. Spet pa je najvažnejši čas, kdaj se bo posrečilo do kraja izvesti ta drzni ameriški načrt. Pri svojem predavanju, ki ga je imel v ameriški Akademiji znanosti, pa je prof. Goddard dejal med drugim tudi, da ne bo več dolgo, ko bo tudi ta načrt izveden, izdelano pa najstarejše in najučinkovitejše orožje vseh časov, orožje, ki bo tudi največja bojna letala vrglo med staro šaro.

Skupno popraviljanje bombardiranih tovarn

V Angliji so do sedaj prostovoljno ustanovili že 120 društev z nalogo, da z združenimi močmi čim prej popravijo poškodovane tovarne

Razumljivo je, da bi Nemci radi Angliji uničili zlasti tiste tovarne, ki na Angležem dajejo gotovo največjo oporo pri sedanjem njihovem vojskovanju. To so v prvi vrsti tovarne, v katerih izdelujejo letala. Gotovo bo držalo, da so nemški letalci naredili na teh sovražnikovih tovarnah vsaj nekaj škode, saj je bilo letalskih napadov na Anglijo že nič koliko. Te tovarne so vsaj v neki meri angleška Ahilova peta. Angleži vedo, kaj bi pomenilo zanje, če bi Nemci uničili njihovo letalsko silo, oziroma razbili tovarne, v katerih izdelujejo letala. Zato so veliko pozornost posvetili tudi vprašanju, kako hitro popraviti vse morebitno škodo, ki bi jo sovražnik povzročil na angleških letalskih tovarnah. Pred kratkim je bil izdelan poseben načrt za hitro popraviljanje poškodovanih letalskih tovarn. Ta načrt pa so v zadnjem času začeli uporabljati ne samo pri popraviljanju letalskih, pač pa tudi drugih važnih tovarn in skladišč.

Načela organiziranega složnega sodelovanja so se oprijeli prvič leta 1844 v Rochdaleu, potem pa še drugod po vsem svetu. Način je zelo enostaven. Vse krajevne tvrdke na kakšnem delavskem področju ustanove krajevno združenje za skupna popravila. Skupni urad je navadno v enem največjih podjetij tega kraja. Vsak društveni član je dolžan v prvi vrsti izdelovati stvari, ki so potrebne za obnovo tovarne ali tvrdke, ki je bila poškodovana po bombardiranju. Na primer: Če je razrušen kak tovarniški dimnik, se ravnatelj dolžne tovarne obrne na združenje, ki takoj začne s svojim delom. Takoj pride na kraj nesreče arhitekt, da vidi in oceni nastalo škodo. Krajevna opekarna pošlje brž opeko, kolikor jo je treba, tretji da na razpolago svoje delavnice, četrti pa pomaga popraviti povzročeno škodo s tem, da prispeva na pomoč s potrebnim orodjem. Vsi sodelujejo složno.

Tak način popraviljanja poškodovanih tovarn se

je dozdaj dokaj dobro obnesel, kajti drugače bi ne moremo predstavljati, da bi bili Angleži ustanovili že toliko tovrstnih združenj. Pravijo, da jih je bilo dosedaj ustanovljenih že 120, in sicer čisto prostovoljno, ne da bi oblasti kolikaj silile razna tovarniška podjetja k temu.

St. Dremljev in F. Smerdujev dr. Korošec



Zgornja plaketa, na kateri je upodobljen profil našega neumrjega državnika dr. Antona Korošca — delo akad. kiparja Staneta Dremlja in Frančiška Smerduja — je bila uporabljena pri izdelavi znakov za člane in prijatelje ZFO. Znaki so napravljeni iz bronovine in se naročajo pri »Društveni nabavni zadrugi«, Miklošičeva cesta 7-1.

Pariški norci so razstavili svoja dela

Razstava, ki je dokazala, da so tudi norci lahko veliki umetniki

Napačno bi bilo misliti, da norci niso zmožni nobenih pametnih, da ne rečemo celo duhovitih domislic. Dokajkrat je bilo že dokazano z dejanjem, da bi bil takšen očitke na njihov račun krivičen in nepošten. Tudi norci so namreč zmožni ustvariti takšna dela, da normalen človek ob njih skoro ostrmi, zlasti še, če ve, kdo je takšno delo napravil. In nazadnje se tudi ne manjka filozofov, ki celo trdijo in dokazujejo, da je eploh ustvarjalna sila, ali genij neke posebne vrste norost.

Te dni so v prostorih ravnateljstva esneke prefekture v Parizu priredili razstavo umetniških del, kakršne dozdaj gotovo še niso imeli nikjer drugod



Abesinski cesar Hajle Selasje v razgovoru z angleškimi častniki na nekje na abesinskih tleh.

na svetu, vsaj v takšnem obsegu in tako uspešne ne. Na njej so namreč razstavljali umetnine, ki so jih ustvarili sami norci iz nekega pariškega zavoda. Ker je bila ta razstava res nekaj svojevrstnega in nenavadnega, je tudi razumljivo, zakaj je bila tako dobro obiskana. Vsek se je namreč hotel na lastne oči prepričati, če so res norci tudi lahko umetniki in kakšno umetniško smer so ubrali, takšno kot normalni umetniki, ali pa lihtno drugačno. Morda se je marsikdo celo čutil osramočenega, ko je odhajal s te »norčeveke umetniške razstave«. Morebiti ga je celo za večne čase minulo, da bi se še prišteval med umetnike, če je kdaj začutil v sebi takšne sposobnosti.

Tisti, ki so obiskali to zanimivo pariško umetniško razstavo, so se skoro povečini vasi dali časa pomuditi pri krasnih pokrajinah, ki so jih izdelali norci in se pri tem umetniškem ustvarjanju posluževali nadvse preprostih sredstev, kakor na primer navadnih lasnic, kakršne vtikajo ženske v svoje kite, ali so jih vsaj včasih, ko so kite še nosile. Res nenavadna plastika je bilo to delo, ki je na človeka močno učinkovalo. Marsikdo se je ob pogledu na te umotvore moral prepričati, da norci res mislijo na vse. Posebno pozornost je na razstavi vzbujala tudi sijajna svetilka, izdelana v gotekem slogu in iz kovanega železa. Posrečena je bila zlasti posoda te svetilke.

Na razstavi teh umetnin, ki so jih izdelali pariški norci, pa je bilo še vse polno drugih zares lepo izdelanih stvari, med drugim mnogo krasnih slik, iz katerih se je videlo, kakšni mojetri so norci zlasti še pri uporabljanju raznih barv. Nenavadno se razumejo tudi na pravilno osvetlitev. Bolj naravnih slik niti razvajeni Parižani še niso dosti videli, čeprav so prej obiskovali le takšne razstave, kjer so svoja dela razkazovali »normalni« umetniki.

Torej norci le niso čisto norci, in gotovo bi jim delali veliko krivico, če bi trdili, da niso zmožni ustvariti kaj pametnega in lepega. Norci pa je seveda več vrst in nekateri mislijo, da bi bilo treba mednje šteti tudi nekatere takšne, ki menijo, da so se vseh duhovitosti in sposobnosti najedli z veliko žlico...



Gertrude Gelbin:

MLADI EDISON

Resnična filmska povest o mladosti velikega izumitelja

A ko je bil zunaj, mu je že pritekel nasproti Tom. V naročju je nosil rešenega otroka. S tem, da je planil k njemu in ga pritisnil z lastnim telesom k tlom, ga je rešil. Tudi njemu se ni zgodilo nič, samo malo povaljan in zamazan je bil.

Mc. Carney je strastno objel otroka in skoraj ni mogel verjeti, da je groze konec. Še zdaj je lovil dih, pogledoval vedno sinčka, zdaj Toma. Potem pa ni vedel drugega, kakor da je Toma prijel za roko in mu jo začel

hvaležno stiskati. Pri tem je govoril:

»Se je Bog! Se je Bog!«

Otrci si je potno čelo, potem se mu je obraz razjasnil. Začel se je zavedati vsega neverjetnega, kar se je bilo zgodilo po razumnosti tega nepridiprava Toma. Udaril ga je po rami, rekoč:

»Tom, bil si nedosegljiv, si-jajen!«

Segel je v žep, potegnil iz njega dolar in mu ga pomolil:

»Na, nekaj za plačilo, ker si tak fant!«

Tom ni hotel vzeti denarja.



Mc. Carney je objel rešenega otroka

Zdaj se je pa pritaknila Tannie in se obesila na Mc. Carneyja:

»Mc. Carney, saj veste, da se junaštvo ne more plačati z denarjem. Ampek, če že hočete Toma razveseliti, bi mu lahko dali nekaj tiste stare bakrene žice, ki je leži cel kup v pisarni.«

Mc. Carney se je brez besede obrnil, stopil v urad ter takoj privlekel ves sveženj žice. Tom ni vedel, kaj bi od veselja storil. Zahvaljeval se je na vse pretege. Mc. Carney je mrmral sam pri sebi:

»Tom da je usekan? Kdor to trdi, sam ni pri čisti...«

Od tega jutra sta Tom in Tannie bila na železniški postaji kakor doma. Neke nedelje zjutraj sta gledala, kako vozi v postajo prvi vlak. Na vso moč sta jedla sladkore in gledala potnike, ki so izstopali in hodili na vlak.

Tedaj se je nekdo nagnil skozi okno in zavpil Tomu:

»Hej, fant, kaj pa ješ?«

»Sladkorje!«

»Ali bi mi jih nekaj prodal?«

Tom je strmel vanj z odprtimi usti, da bi mu bil sladkor skoraj padel iz njeh:

»Prodati?«

Pa se je brž znašel in rekel:

»Dobro. Prodaj. Po pet centov kos.«

Potnik se je smejal:

»Kar prinesi jih sem!«

Tom je nesel sladkor, vzela denar, pa ga je že nabodel drugi potnik:

»Imaš še?«

(Dalje)

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

»In kako, vas vprašam, tovariši, kako sta ničvredneža to mogla storiti? Kako, vas vprašam?«

Ježov je gledal besno v okamenele obraze poslušalcev in dejal:

»Zelo preprosto. Proračun komisarijata za notranje zadeve ni pod nazorstvom nikogar. Iz tega proračuna, za njegovo lastno oblast, je Jagoda jemal vsote, ki so mu omogočale druge stavbe delati po izredno »nizkih cenah.«

»In zakaj sta Jagoda ter Lurie zidala stavbe? Zakaj sta delala ceste? Slo jima je za to, da bi se pri ljudstvu priljubila, da bi ju javnost poznala in slavila. Toda kaj naj bo izdajalec do takih reči? Zakaj si je Jagoda prizadeval za priljubljenost? Potreboval jo je, ker je uganjal izdajalsko in dvorezno politiko.«

Ježovljevo naglo streljanje obtožb, ki so si nasprotovale, je nemilo njegove poslušalce. Jagoda je bil pri Ohrani, ko je bil star deset let. Jagoda je bil tat! Jagoda je bil tat, ki je iskal javnost. Zdaj se je zdelo, da si je ta počestni vohun, izživaj in tat hkrati želel, da bi posnemal zloglasnega Napoleonaovega policijskega ministra Fouchéja!

Ježov je nadaljeval:

»Ta stvar je zelo resna zadeva, tovariši. Stranka je bila vsa ta leta prisiljena, da se skrbno brani pred nastankom fušestva med nami. To ni bilo tako lahko. Da, tovariši, moram vam povedati in vsakdo mora to skrbno ohraniti v svojem srcu — celo Feliks Edmundovič Dzeržinski je omahoval v obrambi revolucije.«

Ježovljevo veliko govor se je učinkovito končal z naslednjimi besedami:

»Potrebujemo čistjenj, več čistjenj, vedno novih čistjenj. Jaz, Ježov, nočem nič dvomov, nič omahovanja, nič ošibevanja. Če moramo podvomiti celo o mišljenju umrlega Feliksa Dzeržinskega, kako naj bi se zdaj ustavljali pred slovesom drugih, pa naj bi bili tudi najstarejši in najbolj izkušeni čekisti?«

Starejši člani vodstva GPU, stari voljaki iz boljševske revolucije so se čutili kot naslednje žrtve. Sedeli so blede in se niso premaknili. Hrumé so pritrjevali Ježovu. Pritrjevali so, kakor da bi jih ta stvar osebno nič ne brigala. Odobravali so, da bi dokazali svojo vdanost. Kaj več! Pravočasno priznanje bi te utegnile rešiti usode, da dobiš kroglo skozi glavo! Morda bi si tudi mogli življenje kupiti še enkrat z izdajo najboljših prijateljev.

Med nadaljnjo sejo je na oder stopil Artuzov, poruseni švica, o katerem sem že govoril. Bil je boljševik od leta 1914. Artuzov je natančno vedel, za kaj gre. Bil je star čekist z občutkom za naglo ravnanje. Ko je povzel besedo, mu je siva bradica trepetala. Dejal je:

»Tovariši! V najtežjih dneh revolucije je Lenin na čelo čeki postavil najboljšega izmed boljševikov, Feliksa Edmundoviča Dzeržinskega. V času, ki je še hujši, je naš veliki Stalin imenoval Nikolaja Ivanoviča Ježova, najboljšega izmed svojih učencev, za poglavarja v komisariatu notranjih zadev. Tovariši, mi boljševiki smo se naučili biti neumljeni ne le do sovražnika, temveč tudi do samih sebe. Da, Jagoda si je prizadeval, da bi igral vlogo Fouchéja. Poskušal je GPU spraviti v boj proti stranki. In ker smo mi bili slepi, smo nevede sodelovali pri tem načrtu.«

Njegov glas je postal odločnejši, zaupljivejši. Nadaljeval je: »Tovariši, ko je stranka leta 1930 prvič zapustila taka teženja in poslala v GPU starega boljševika Akulova, da bi pometel s temi stvarmi, kaj smo storili mi, da bi Akulova pomagali? Sprejeli smo Akulova z neprikrito sovražnostjo. Jagoda je storil vse, kar je le mogel, da bi Akulova težavno delo še bolj otežil.

Mi pa, tovariši, nismo samo podpirali Jagodove sabotaže, ali smo še dalje. Moram tu odkrito priznati, da si je vsa strankarska organizacija v GPU prizadevala, da bi sabotirala Akulova.«

Artuzovljevo pogled je nemirno iskal znamenje o priznanju v Ježovljevem oglatem, malem obrazu. Čutil je, da je prišel trenutek, ko mora v svojem bojnem poskusu, da bi zvalil s sebe sleherni sum, preiti v napad.

»Vprašam vas, kdo je tedaj bil poglavar strankarske organizacije v GPU?«

Za trenutek je premolknil, potem je zavpil:

»Slucki!«

Ko je tako vrgel svojega tovariša volkovom, je Artuzov zmagovito stopil z odra.

Slucki, voditelj zunanje-političnega oddelka v GPU, je vstal za obrambo. Bil je star, izkušen boljševik. Tudi on ni nič manj dobro vedel, za kaj gre. Začel je precej borno, ker je čutil, da so karte proti njemu:

»Artuzov je poskušal, da bi me prikazal kot najožjega Jagodovega sodelavca. Tovariši, na to odgovarjam: seveda sem bil tajnik strankarske organizacije v GPU. Toda kdo je sedel v vodstvenem zboru GPU: Artuzov ali jaz? Vprašam vas; ali je kdo tedaj mogel biti ud zborna, najvišje oblasti v GPU, če ni imel pri Jagodi najpopolnejšega zaupanja in posluha? Artuzov trdi, da se mi je v Jagodovi službi po »poštenem delu«, ko sem bil tajnik strankarske organizacije, posrečilo dobiti mesto v tujini, mesto, za katero naj bi se moral zahvaliti samo sabotaži Akulova. Po Artuzovljevih besedah naj bi bil to mesto izkoristil, da sem vzpostavil zvezo med Jagodovo vohunsko organizacijo in med njegovimi gospodarji v tujini. Nasproti temu trdim, da sem imenovanje dobil na lastno in izrecno prošnjo Artuzova. Artuzov je dolga leta bil najboljši Jagodov prijatelj.«

Zdaj je Slucki prišel z glavnim udarcem:

»Vprašam vas, Artuzov, kje ste vi živeli? Kdo je stanoval nasproti vas? Bulanov! Ali ni spadal v prvo skupino prijateljev?

Kdo je stanoval natančno nad vami, Artuzov? Ostrovski! Tudi on je zaprt. In kdo je imel prostore prav pod vami? Jagoda!